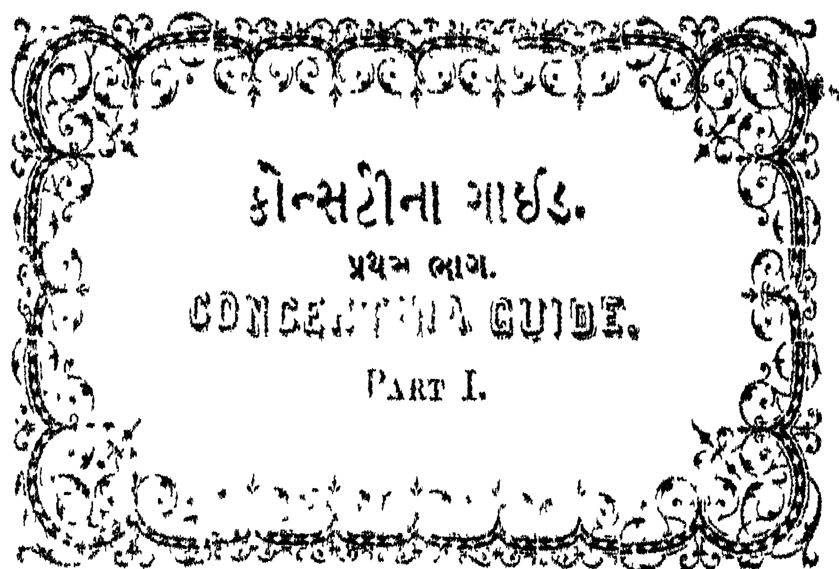
૧૮૭૫

કોન્સટીના ગાઈડ.

પ્રથમ ભાગ.

CONCERTINA GUIDE.

PART I.

કિંમત ૨ આના.

સમજૂતી.

વાજાની બે બાજુ હોયછે; એક જમણી અને એક ડાબી, ડાબા હાથમાં જે બાજુ રહેછે તેને અહિં ડાબી બાજુ કહીયે છીએ, અને જમણામાં રહેછે તે જમણી. આ બેમાં ડાબી બાજુ વધારે ઉપયોગી છે, પેહેલાંતો રાગ મેળવવાને માટે બંન્નેનો ઉપયોગ છે. અને તેમ મળ્યા પછી જમણી બાજુ માત્ર સૂર પૂરવાનેજ કામ લાગેછે. આમાંની ડાબી બાજુએ દશ કળો હોયછે. અને દરેક ગાયનની ગોઠવણમાં જે એક બે એમ અંક આપ્યા છે તે વાજાની તે બાજુએ ઇંગ્રેજીમાં કોતરેલાજ હોયછે તે પ્રમાણે અને તે અનુક્રમમાં હોયછે. જમણી બાજુએ પણ દશ કળો હોયછે; વધારામાં એક વાની ડેસ હોયછે. પેહેલા પાના સીવાય બાકીના પાનામાં જે અંક આપ્યાછે તે બધા ડાબી બાજુની કળોના છે. આમાં જેના ઉપર ઇંગ્રેજી અક્ષર P (Pressનું ટુંકું રૂપ આ પ્રમાણે Ր) છે તે દાબવી અને જેના ઉપર O (Openનું ટુંકું રૂપ ०) છે તે ખેંચવી અથવા વાજાની ધમણ ખુલ્લી કરવી. આ લક્ષમાં રાખી વાજાની સાથે રાગ મેળવવામાં ફરી ફરી રટણ કરી માહાવરો મેળવતાં હાથ જમી જશે, એટલે કોઈ પણ ચીજ તેમાં ઉતારવી મુશ્કેલ નહીં પડે.

આમાં ડાબા હાથની કળો રાગને માટે લેવામાં આવીછે, તેનું બીજું અને મુખ્ય કારણ એછે કે, આમાં તે ચીજ ઉતાર્યા પછી સતાર તાઊસ વિગેરે વાદિત્રમાં ઉતારવી સેહેલ પડે. સબબ તે વાદિત્રોમાં જમણો હાથ ગજ ખેંચવામાં અને જમણી આંગળી તારને પલટાવવા ઉપર હોયછે. પણ સૂરને માટે તો ડાબા હાથની આંગળીજ ખપમાં આવેછે.

રાગ મેળવવાની રીત.

ડાબી તરફના. ૨ ૩ ૩ ૪ ૪ ૫ ૫—૭ ૮ ૮ ૯ ૯ ૧૦ ૧૦ }
જમણી તરફના. ૧ ૧ ૨ ૨ ૩ ૩ ૪—૬ ૬ ૭ ૭ ૮ ૮ ૯ }

નારાચ છંદ.

મહાધિરાજ સ્વામિ સર્વના સમર્થ છો તમે,
તમારિ વિશ્વમાં સહાયતા થકી વશ્યા અમે.

૨ ૩ ૩ ૩ ૨ ૩ ૩ ૩ ૨ ૩ ૩ ૩ ૨ ૩ ૩ ૪,
૩ ૪ ૪ ૪ ૪ ૪ ૪ ૩ ૩ ૪ ૪ ૪ ૩ ૩ ૩ ૩.

ભુજંગી છંદ.

છજાં જાળીઓમાં માળીઓમાં ખૂબ છાજે,
રૂડાં બારીએ બારણાંએ બીરાજે.

૩ ૩, ૩ ૩ ૪ ૪ ૫ ૫ ૫ ૫ ૪ ૪,
૩ ૩ ૩ ૩ ૪ ૪ ૪ ૩ ૪ ૩ ૩ ૩.

લલીત છંદ.

હૃદય ફાટીતો, જાયછે અરે, નિપજિયું શું રે આ હરે! હરે!

---

*રાગ મેળવતી વખત દાબી અને જમણી તરફના આંકડાઓ જોડે દાબવા ને જોડે ખેંચવા બાકી પછીથી જે બધું શરૂ થાય છે તેને માટે સમજુતીમાં જુઓ.

નજર ના ચડે, દોશ તાહરા, અરર શું બન્યું, બંધુ માહરા.

૩ ૩ ૩ ૩ ૩ ૪ ૪ ૫ ૪ ૩ ૪

૩ ૪ ૩ ૩ ૩ ૪ ૩ ૪ ૩ ૨ ૩

શિખરિણી છંદ.

પિતા માતા નિત્યે, પ્રણમિ કરિયે નમ્ર વિનતિ,
દયા દ્રષ્ટી રાખી, શ્રવણ કરશોરે જગપતિ.

૩ ૩ ૩ ૪ ૪ ૪ ૩ ૪ ૩ ૩ ૩ ૩ ૪ ૩ ૪ ૩ ૩,

૪ ૫ ૫ ૫ ૪ ૪ ૩ ૪ ૩ ૩ ૩ ૩ ૪ ૩ ૪ ૩ ૩.

શાર્દૂલવિક્રીડિત છંદ.

સાષ્ટાંગે નમિને પ્રણામ કરિયે સર્વેશ સચ્ચિદ્ઘના,
અંતર્યામિ વિદિત સર્વ તમને જીવો તણી કામના.

૩ ૩ ૩ ૪ ૪ ૪ ૪ ૪ ૪ ૪ ૪ ૪, ૪ ૫ ૫ ૫ ૫ ૪ ૪

૪ ૪ ૫ ૫ ૪ ૪ ૪ ૪ ૪ ૪ ૪ ૪ ૩ ૪ ૪ ૪ ૩ ૩ ૩

રાગ પ્રભાતિ.

જ્યાં લગી આતમા તત્વ ચીન્યો નહીં ત્યાં લગી સાધના સર્વ જૂઠી,

માનૂષ દેહ તારો એમ એળે ગયો માવઠાની જેમ વૃષ્ટિ વૂઠી.

૪ ૪ ૪ ૩ ૩ ૩ ૩ ૩ ૪ ૫ ૪ ૪,
૩ ૩ ૩ ૪ ૪ ૫ ૪ ૪ ૩ ૩.

ગરબી.

તમે અજાણ્યા હમે જાણિયેરે, મારો પાલવડો શીદ તાણિયેરે,
તમે સમજી લો મનમાંએરે, શામળીઆ વાલા રોની વેગળારે.

૩ ૩ ૨ ૨ ૩ ૩ ૪ ૩ ૩ ૨ ૩, (૨)
૩ ૩ ૪ ૪ ૪ ૪ ૩ ૩ ૪ ૪ ૪,
૩ ૪ ૩ ૩ ૨ ૩ ૩ ૪ ૩ ૩ ૨ ૩.

ગરબી.

જોગીંદરપણું શીવજી તમારૂં મેં જાણ્યું,
જટામાં ઘાલીને શીવજી આ ક્યાંથી આણ્યું.

૩ ૩ ૩, ૩ ૪, ૪ ૪ ૫ ૫ ૫ ૫ ૫ ૪ ૪
૩ ૩ ૩, ૩ ૩ ૩ ૩ ૨ ૩ ૩ ૪ ૫ ૪ ૪

ગરબો.

પાવાતે ગઢ થકી ઉતર્યાં માહાકાળીરે,

માએ સોળે લીધો શણગાર પાવાવાળીરે.

૨ ૨ ૨ ૩ ૩, ૩ ૩ ૪ ૪ ૫ ૪ ૪ ૩ ૩;

૫ ૫ ૫ ૫ ૫, ૪ ૫ ૫ ૪ ૪ ૪ ૫ ૪ ૪ ૩ ૩.

ગરબી.

મારારે સ્વામિ બોલોની વાલા, ઘેર્નારે થઇને ગોકુળમાં ભમતી,

બીજારે કોઇની વાતો નથી ગમતી; મારારે સ્વામિ બોલોની વાલા.

૩ ૩ ૪ ૪ ૫ ૪ ૪ ૫ ૫ ૪ ૪,

૫ ૪ ૪ ૩ ૪ ૩ ૪ ૪ ૪ ૩ ૩;

૩ ૩ ૩ ૪ ૩ ૪ ૪ ૪ ૩ ૩,

૪ ૪ ૪ ૫ ૪ ૪ ૫ ૫ ૪ ૪.

ગરબી.

નારાએણ નામ લેને તું પ્રાણીરે, બદ્રીનાથ પ્રગટ જુગ જાણી. નારા૦

નર દેહ આપ્યો તુંને નાથેરે, આપ્યું ધન વાવર તારે હાથેરે,

પડ્યું રેહેશે કોડીની આવે સાથે. નારા૦

૩ ૪ ૪ ૩ ૩ ૩ ૪ ૪ ૫ ૪ ૪ ૩ ૩,

૩ ૩ ૨ ૨ ૩ ૩ ૪ ૪ ૫ ૪ ૪ ૩ ૩; (૨)

૪ ૪ ૪ ૫ ૫ ૫ ૪ ૫ ૪ ૪.

ગરબો.

ગોકુળ ધડશે ગોવાલણી ઉતરીરે લોલ, મારી મહીનીરે(૨)મટુકી ઉતારરે,
આળગા રેજોને પાલવ લાગશેરે લોલ.

ૐ ૩ ૩ં ૨ં ૨ં ૩ ૩ં ૪ ૪ં ૫ં ૫ ૪ં ૪ ૩ં ૩
૪ ૪ ૪ં ૫ં ૫ં ૫ ૪ં ૪ં ૪ં ૫ ૪ં ૪;
૪ં ૫ ૪ં ૪ ૪ ૪ં ૪ં ૪ં ૪ ૪ ૩ં ૩ં ૩.

ગરબો.

મહાકોપ થયો તે કળીકાળમાં જો,
સૂરત શેહેર બળ્યું તે અગ્નિ ઝાળમાં જો.

૪ં ૫ં ૫ ૪ં ૪ ૩ ૩ં ૪ ૪ં ૫ં ૫ ૪ં ૪ ૩ં ૩,
૪ ૪ ૪ ૪ં ૫ ૫ં ૯ં ૯ં ૯ ૮ં ૮ ૪ ૪ં ૫ં ૫.

ગરબો.

રાણી વિક્ટોરીઆની બાગ ત્યાંતો જોવાનો છે બાગ,
પૂર્વે આવી હસપીટાલ, પશ્ચિમ તાપીનો કીનાર;
ઉત્તર દેવળ થકી કીલ્લો ન્યારો છે.

૫ ૫ ૪ ૪ ૪ ૪ં ૫, ૫ ૫ ૪ં ૫ં ૫ં ૫ં ૫
૫ ૫ ૪ં ૫ં, ૫ં ૫ ૪ ૫ ૪ ૪ં ૫ં ૫.

ગરબો.

ચાલો ચાલોરે કનૈયા મોરી સાથે, મને રોકી રહ્યા શા માટેરે; ટેક.
માથે મટુકીને મહીડાની ગોળી, મહી તપે મારે માથેરે.

૩ ૩ ૩ ૪ ૩ ૪ ૩ ૩ ૩ ૨ ૨ ૨ ૩ ૩,
૩ ૩ ૪ ૪ ૪ ૪ ૪ ૩ ૩ ૪ ૪;
૩ ૩ ૩ ૩ ૩ ૩ ૪ ૫ ૫ ૪ ૪ ૩.

ગરબો.

મોહોલે પધારો માહારાજ, મણીધર મોહોલે પધારો.
ચંદા તુજને પુજતી, કરતો આદીતવાર;

ઘડી એક મોડો ઉગજે, મારા પીઉ મનાવણ હાર. મણી૦
૩ ૩ ૨ ૩ ૩ ૪ ૪ ૫ ૫ ૪ ૫ ૪ ૪ ૩ ૫ ૫ ૪ ૪ ૩ ૨ ૩,
૪ ૫ ૪ ૫ ૪ ૪ ૪, ૪ ૪ ૩ ૪ ૪ ૫ ૪ ૪, ૪ ૫ ૪ ૫ ૪ ૩ ૪.

ચોપાઈ ત્રણ તાલની.

આશા ભંગ થઈ ભામીની, હવે સ્તુતિ કરે સ્વામીની
ચિત્રલેહા ભણી તે ગઈ, ઊઠ બનિ તું શું સૂઈ રહી.

૩ ૩ ૩ ૪ ૪ ૫ ૫ ૬ ૬ ૭ ૭
૪ ૫ ૫ ૫ ૪ ૪ ૩ ૪ ૩ ૩ ૩

લાવણી.

ગુલચમન બાગમે બોહુ છુપા, ખડા ઝેરી હયે–ખડા ઝેરી હયે.
ક્યું કરકે બાગમે જાણ મેરા વેરી હયે.

૨ ૩ૅ ૩ં ૩ૅ ૩ૅ ૩ૅ ૩ં ૪ૅ ૪ૅ ૪ૅ ૪ં ૫ૅ ૪ં ૪ૅ
૩ં ૪ૅ ૪ં ૫ૅ ૪ં ૪ૅ
૪ૅ ૪ં ૫ં ૫ં ૫ં ૫ૅ ૪ં ૪ૅ ૪ં ૫ૅ ૪ં ૪ૅ ૩ં ૩ૅ.

છોડી બામનકી(૨) અંખીઆમે અત્તર લગાવકે ચલી,
હાથમે પીંજરા, ગુલાબકી છડી બોડી બજારમે સામ-
ની ખડી. છોડી૦ ટેક.

૩ં ૩ૅ ૨ ૩ૅ ૩ં ૪ૅ; ૩ૅ ૩ં ૪ં ૪ં ૪ં,
૪ૅ ૪ૅ ૩ૅ ૩ં ૪ં ૪ં ૪ૅ ૩ં ૩ૅ,
૪ૅ ૪ૅ ૪ં ૫ૅ ૫ૅ; ૫ૅ ૫ં ૪ં ૫ૅ,
૪ં ૪ં ૪ં ૪ં ૪ૅ ૪ં ૫ં ૫ં ૫ૅ ૪ૅ ૪ૅ.

સમાલ તેગ અદા તો જરા સુનોતો સહી, જરા સુનોતો સહી.
કીસીકી જાન ગઈ લોકજા સુનોતો સહી, જરા સુનોતો સહી.

૪ં ૪ં ૪ૅ ૩ં ૪ૅ ૪ં ૫ૅ ૪ં ૪ૅ ૩ૅ, ૩ૅ ૪ૅ ૪ૅ ૪ં ૫ૅ,
૬ં ૬ં ૬ં ૬ૅ ૧૦ ૬ં ૬ૅ ૮ ૬ૅ ૮ ૮ૅ,

૩ં ૪́ ૪̂ ૪ં ૫̂.

(ઇંદ્ર સભાની)

ગઝલ.

નારીના કટાક્ષ પાસે, પુરૂષ છે ગુલામ,
હાવ ભાવના કરીને, હરીયે પુરૂષ હામ.

૩̂ ૩̂ ૩ં ૪̂ ૪ં ૪ં ૪ં ૪ં ૪̂ ૫̂ ૪ં ૩ં ૪̂,
૩̂ ૩ં ૩ં ૩ં ૩ં ૪́ ૪ં ૫̂. ૪ં ૪ં ૪̂ ૩ં ૨ં ૩̂.

કંગનવા મોરા કરસે રસક ગયોરે.
રાજ દુલારીરે, સુનો પ્રીયા પ્યારીરે,
ચલ જાને મત દઉંગી, જોબન રસ લઉંગી.

૪̂ ૪ં ૫̂ ૫ં ૫̂ ૪ં ૪̂ ૩ં ૪̂ ૩̂ ૩ં ૪ં ૪ં ૪̂,
૪́ ૪̂ ૪ં ૫̂ ૬̂ ૬ં ૬̂ ૬̂ ૮ ૬̂ ૬ં ૬̂ ૮ ૮̂,
૮̂ ૮ ૧૦̂ ૬ં ૬̂ ૮ં ૮̂ (૨)

રાગ ઝીંઝોટી.

છોડી દે અભિમાન, માન અબતો મનવા મેરા; છોડી૦ ટેક.
રાજ પાટ સબ જુઠે જાનો, ક્યું તુમ હોત હેરાન,
નારી પ્યારી નહીં હે તેરી, મત કરના ગુમાન; માન અબ૦

૩ ૩ ૩ ૨ ૩ ૩ ૪ ૩ ૩,
૩ ૩ ૩ ૩ ૩ ૩ ૪ ૪ ૪ ૫ ૪ ૪;
૨ ૨ ૨ ૨ ૨ ૨ ૩ ૩ ૩ ૩ ૩ ૪ ૩ ૩ ૩ ૨ ૩,
૩ ૪ ૪ ૪ ૪ ૪ ૪ ૪ ૪ ૫ ૫ ૫ ૪ ૪.

જુવો પેલી ચંપેલી, કેવી ખીલી રહીછે
જુવો એની લટપટ, કેવી ઉડી રહીછે
જુવો એની સુરત, કેવી શોભી રહીછે.
હુંતો એને તોડીબા, વગર નહીં રહું

૩ ૩ ૩ ૩ ૪ ૪; ૪ ૫ ૪ ૩ ૩ ૩ ૪ ૪ ૩ ૩,
૪ ૫ ૫ ૫ ૪ ૫ ૫ ૫ ૫ ૬ ૬ ૬ ૭ ૭ ૭
૪ ૪ ૩ ૪ ૫ ૫ ૫ ૪ ૩ ૩ ૪ ૪ ૩ ૩.

ખમાવચિ જિલ્લો.

ને સવિતા પરબ્રહ્મ પ્રભુનું નિત્ય નિરંતર ધ્યાન ધરૂં, ટેક.
ભર્ગ વરેણ્યથી વ્યાપ્ત વિભુ વિશેષ પદે હું પ્રણામ કરૂં.
પ્રેરો પ્રભુ મતિ સદ્‌ગતિ આપો, એ વચનો મુખથી ઉચરૂં, તે સવીતા.

૩ ૩ ૩ ૩ ૪ ૪ ૪ ૫; ૫ ૫ ૪ ૪ ૫; ૫ ૫ ૫ ૫ ૪ ૪ ૪,
૫ ૫ ૫ ૫ ૬ ૬ ૬ ૬ ૬ ૬ ૬ ૬ ૬ ૬ ૭ ૬ ૬ ૬ ૭ ૭,

૮ ૮ ૮ ૮ ૯ ૯ ૮ ૮ ૮ ૮; ૪ ૪ ૪ ૫, ૫ ૫ ૫ ૫ ૪ ૪ ૪.

દાદરો.

મન કર્મ વાણી થકી પ્રભુને વંદુરે, પરમાત્મા પરબ્રહ્મ પરાત્પર,
પ્રણમું પ્રીતે પ્રણત જન બંધુરે. મન કર્મ૦

૪ ૪ ૪ ૫ ૪ ૪ ૩ ૩ ૪ ૪ ૪ ૪ ૩ ૩ ૫,
૩ ૩ ૩ ૪ ૪; ૪ ૪ ૪ ૫; ૫ ૪ ૫ ૫ ૪ ૪ ૩ ૩ ૫,
૩ ૩ ૪ ૪ ૫ ૫ ૪ ૪ ૫ ૪ ૪,
૪ ૪ ૫ ૫; ૫ ૪ ૫ ૫ ૪ ૪ ૩ ૩ ૫

જિલ્લો એક્કો.

દીનનો દયાળ છોડી કોને શરણ જાઉં. દીનનો૦
માત તાત જાણી પ્રભુ, ચરણ પ્રતે ધાઉં,
પામિને પ્રસાદ પૂર્ણ કૃત કૃતાર્થ થાઉં. દીનનો૦

૮ ૭ ૮ ૮ ૪ ૪ ૪ ૩ ૪ ૫; ૫ ૫ ૫ ૯ ૯,
૮ ૯ ૯ ૯ ૯ ૧૦ ૯ ૯ ૯ ૯ ૮ ૮ ૮ ૯ ૯.

કાફી જિલ્લો.

નિયંતા નાથરે તને નમિ નમિ કરિયે પ્રણામ,

પ્રભુતા તારી ત્રિભુવનમાં વ્યાપી,
વિભુ તારો અમને સત્ય વિરામ. નિયંતા નાથરે.

૩ ૩ં ૪ ૬ં ૪ ૩ં ૩ ૫ ૬ં ૬ ૩ં ૪ ૩ ૩ં ૩ં ૪ં ૪ં ૬,
૩ ૩ ૪ ૬ ૪ં ૫ ૪ ૬ ૪ં ૫ ૪ં ૬,
૪ ૪ ૪ં ૪ં ૪ ૩ં ૪ ૩ ૩ં ૩ં ૪ં ૬ં ૬.

કહારવો.

કૃતિ સામું પ્રભુ કદિ નવ જુવોરે,
કૃપાઘના કૃપાસિંધુ તમે. કૃતિ સામું૦
વિષય મહોદધિમાં હું મગ્ન.
દયાનિધિ દયા કરો કર ગ્રહોરે,
કૃપાઘના કૃપાસિંધુ તમે, કૃતિ સામું૦

૩ ૩ં ૪ ૪, ૪ ૬ ૩ં ૪ ૪ં ૫ ૪ં ૬ં ૪,
૩ં ૩ં, ૩ં ૩ં ૫ ૪ં ૬ ૪ ૩ં ૩,
૩ ૩ ૪ ૪ ૪ં ૫ ૫ ૬ ૪ં ૫ ૪ં ૪.

આ ચોપડી નીચે લખેલે ઠેકાણેથી મળશે.

અમદાવાદ.—રા. રા. મંજુભાઈ ભવાનીલાલ ત્રિવેદી પાસેથી. ઠે. લાખાપટેલની પોળમાં.

રા. રા. કૃષ્ણલાલ નારાયણદાસ ડાકટર. ગલીઆરાની પોળમાં.

રા. રા. રાવજીભાઈ બાપાલાલ. ઠે. ખાડીઆ.

સુરત.—રા. રા. મહાનંદ ભાયાશંકર, એગ્રીકલ્ચરલ માસ્ટર.

રા. રા. રતનરામ અમીએતરામ, હવાડીએ ચકલે.

મે. શ્રી. મનચેરજી જમશેદજી પોસ્ટવાળા, નાણાવટ.

રા. રા. જયાશંકર ધનશંકર દેસાઈ, હવાડીએ ચકલે.

રાજકોટ.—રા. રા. પ્રાણજીવનદાસ નારાયણદાસ ડાકટર, હાઇસ્કુલ.

દસ અથવા દસથી વધારે નકલો ખરિદ કરનારને દસ ટકા લેખે કમિશન આપવામાં આવશે.

